

**วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE FOR LOCAL
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY**

ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน 2566
Vol.7 No.2 April - June 2023
ISSN 2586-9493
ISSN 2697-4967 (Online)

การทำนา ซีรีย์ 2 : ดำนา

**คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**

ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน 2566

Vol.7, No.2 April-June 2023

ISSN: 2586-9493 (ISSN: 2697-4967 Online)

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับ 3 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาสังคมวิทยา สาขาวิชาสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
2. เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ บทปริทัศน์หนังสือหรือบทความปริทัศน์ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ด้านองค์ความรู้ ความคิด แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจน เทคนิคการวิจัยใหม่ ๆ ต่อการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น สังคม และประเทศชาติ
3. เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนความรู้เชิงวิชาการระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และผู้ที่สนใจ

กำหนดการของวารสาร

วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับ 3 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาสังคมวิทยา สาขาวิชาสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ โดยลักษณะของผลงานที่รับการตีพิมพ์มีอยู่ 3 ประเภท คือ บทความวิจัย บทความวิชาการ บทปริทัศน์หนังสือหรือบทความปริทัศน์ โดยมีกำหนดการออกเล่มวารสารเป็นรายไตรมาส ปีละ 4 ฉบับ ดังนี้

- ฉบับที่ 1 ระหว่างเดือนมกราคม – มีนาคม
- ฉบับที่ 2 ระหว่างเดือนเมษายน – มิถุนายน
- ฉบับที่ 3 ระหว่างเดือนกรกฎาคม – กันยายน
- ฉบับที่ 4 ระหว่างเดือนตุลาคม – ธันวาคม

ข้อระเบียบของวารสาร

1. เป็นบทความที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับ 3 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาสังคมวิทยา สาขาวิชาสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ และจะต้องเขียนบทความตามแบบฟอร์มของวารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามที่

กำหนดให้เท่านั้น เช่น มีชื่อและที่อยู่ผู้พิมพ์ครบถ้วน, มีบทความภาษาไทย และภาษาอังกฤษ, มีเอกสารอ้างอิงเป็นรูปแบบเดียวกัน เป็นต้น

2. เป็นบทความที่ไม่เคยได้รับการตีพิมพ์ในหนังสือ วารสาร หรือที่ไหนมาก่อน

3. เป็นบทความที่จะต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ไม่น้อยกว่า 2 คน ตามที่กองบรรณาธิการคัดสรรตรงตามสาขาวิชา หรือมีความเชี่ยวชาญ หรือมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้อง และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับเจ้าของผลงานหรือผู้พิมพ์ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นแบบ Double blinded คือ มีการปกปิดชื่อเจ้าของบทความแก่ผู้ทรงคุณวุฒิและเจ้าของบทความไม่ทราบชื่อของผู้ทรงคุณวุฒิ

4. หากบทความใดผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) เจ้าของผลงานหรือผู้พิมพ์จะต้องแก้ไขต้นฉบับให้แล้วเสร็จ หลังจากได้รับทราบผลการประเมินและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) แล้วส่งบทความแก้ไขที่สมบูรณ์เข้าสู่ระบบออนไลน์เว็บไซต์ของระบบไทโจ (thaijo) ชื่อวารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามเท่านั้น <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/soc-rmu/submissions> หากผู้พิมพ์แก้ไขล่าช้า (วารสารฯ จะแจ้งเตือนอย่างน้อย 2 ครั้ง) แล้วไม่มีความเคลื่อนไหวหรือไม่ส่งบทความแก้ไขเข้าระบบ ทางวารสารฯ จะถือว่าท่านผู้พิมพ์สละสิทธิ์การตีพิมพ์ และทางวารสารฯ จะนำบทความออกจากระบบ

5. ผู้ส่งผลงานหรือผู้พิมพ์จะต้องส่งผ่านระบบออนไลน์เว็บไซต์ของระบบไทโจ (thaijo) ชื่อวารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามเท่านั้น <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/soc-rmu/submissions>

6. และเมื่อผู้พิมพ์ส่งบทความแก้ไขสมบูรณ์เข้าระบบฯ แล้ว ทางกองบรรณาธิการจะทำการกลั่นกรองตรวจสอบบทความของผู้พิมพ์เพื่อความครบถ้วนอีกครั้ง ถ้าครบถ้วนสมบูรณ์แล้วทางวารสารฯ ก็จะตอบรับการตีพิมพ์บทความ แต่ถ้าไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ทางวารสารฯ จะตอบกลับ/ตีกลับบทความในระบบฯ ให้ผู้พิมพ์แก้ไขปรับปรุงจนบทความมีความครบถ้วนสมบูรณ์ต่อไป

คำแนะนำสำหรับผู้ส่งบทความ (ผู้พิมพ์)

1. ผู้ส่งบทความหรือผู้พิมพ์ จะต้องศึกษากระบวนการระเบียบ ขั้นตอน ข้อกำหนดของวารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตามที่วารสารได้กำหนดไว้ โดยกระบวนการจะเป็นแบบการจัดการแบบออนไลน์ในเว็บไซต์ของระบบไทโจ (thaijo) ชื่อวารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามเท่านั้น <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/soc-rmu/submissions>

2. ผู้ส่งบทความหรือผู้พิมพ์ ต้องทำตามฟอร์มรูปแบบ (Format) ของวารสารที่กำหนดให้ไว้เท่านั้น

3. ผู้ส่งบทความหรือผู้พิมพ์ ต้องตรวจสอบดูว่าบทความที่ส่งมาต้องมีความเกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์กับ 3 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาสังคมวิทยา, สาขาวิชาสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, สาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

4. ผู้ส่งบทความหรือผู้พิมพ์ ต้องตรวจสอบดูว่าบทความที่ส่งมาต้องจัดอยู่ใน 3 ประเภทนี้ ได้แก่ บทความวิจัย บทความวิชาการ บทปริทัศน์หนังสือหรือบทความปริทัศน์
5. ผู้ส่งบทความหรือผู้พิมพ์ จะต้องชำระค่าธรรมเนียมส่งบทความ จำนวน 3,500 บาท หลังจากบทความของผู้พิมพ์ผ่านการตรวจสอบค่าความซ้ำซ้อนโดยระบบไทโจ (copycatch) ซึ่งจะต้องไม่เกิน 10% แล้วเท่านั้น
6. ผู้ส่งบทความหรือผู้พิมพ์ ต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อกำหนดและคำแนะนำของวารสารอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะ ถ้าบทความใดยังไม่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) และไม่แก้ไขบทความตามข้อเสนอแนะอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ วารสารขอสงวนสิทธิ์ไม่ออกหนังสือตอบรับในทุกกรณี

จริยธรรมในการตีพิมพ์ (Publication Ethics)

1. บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการ (Duties of Editors)

- 1.1 บรรณาธิการมีหน้าที่ตรวจสอบบทความทุกฉบับที่ส่งมาเพื่อขอตีพิมพ์ ว่ามีการส่งบทความเป็นไปตามกระบวนการตามขั้นตอนที่วารสารได้กำหนดไว้
- 1.2 บรรณาธิการมีหน้าที่กลั่นกรองบทความทุกฉบับให้เรียบร้อยเหมาะสมตามรูปแบบองค์ประกอบหรือเป็นไปตามระเบียบสาขาวิชาของวารสารที่กำหนดไว้
- 1.3 บรรณาธิการมีหน้าที่ตรวจสอบและกลั่นกรองบทความที่ส่งมาเพื่อขอตีพิมพ์ ว่าต้องไม่เคยหรือได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ที่ใด ๆ มาก่อน
- 1.4 หากบรรณาธิการตรวจและกลั่นกรองพบว่าบทความนั้น ๆ เคยหรือได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ที่ใด ๆ มาก่อนแล้ว บรรณาธิการจะติดต่อผู้พิมพ์เพื่อขอคำชี้แจงว่าใช่หรือไม่อย่างไร ถ้าพบว่าใช้บรรณาธิการจะขอยุติกระบวนการแล้วแจ้งผลการปฏิเสธนำส่งกลับไปยังผู้พิมพ์ทันที
- 1.5 บรรณาธิการมีหน้าที่กลั่นกรองคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความนั้น ๆ ให้ตรงตามคุณสมบัติหรือตามความเชี่ยวชาญของศาสตร์สาขานั้น
- 1.6 บรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์ ผู้ประเมินบทความ และผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในบทความนั้น ๆ
- 1.7 บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้พิมพ์และผู้ทรงคุณวุฒิที่พิจารณาบทความนั้น ๆ เพื่อป้องกันไม่ให้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผลประโยชน์ทับซ้อนระหว่างผู้พิมพ์กับผู้ทรงคุณวุฒิที่พิจารณาบทความ
- 1.8 เมื่อได้รับผลประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิที่พิจารณาบทความนั้น ๆ แล้ว บรรณาธิการจะทำการตรวจสอบผลและส่งกลับไปยังผู้พิมพ์เพื่อทำการแก้ไข (หากได้แก้ไข) แล้วส่งกลับมาตามระบบเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารต่อไป

2. บทบาทและหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ (Duties of Reviewers)

- 2.1 ผู้ทรงคุณวุฒิต้องพิจารณาบทความที่ปราศจากอคติส่วนตัว โดยจะต้องมีทัศนคติ แนวความคิด มุมมองที่เป็นกลางหรือต้องพิจารณาตามหลักทางวิชาการที่เป็นเหตุและผล

2.2 ผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติและมีความรู้ ความเข้าใจ หรือความเชี่ยวชาญในการพิจารณาบทความเรื่องนั้น ๆ เป็นอย่างดี

2.3 ผู้ทรงคุณวุฒิต้องคำนึงถึงสำคัญเกี่ยวกับเวลาหรือกรอบระยะเวลาในการประเมินบทความโดยใช้เวลาอย่างเหมาะสมไม่ควรใช้เวลานานจนเกินไป

2.4 ผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่เรียกรับผลประโยชน์จากผู้ที่เกี่ยวข้องหรือในกรณีใด ๆ ที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขของวารสารที่กำหนดไว้

2.5 ผู้ทรงคุณวุฒิต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลใด ๆ เกี่ยวกับการพิจารณาบทความให้บุคคลอื่นได้รับรู้

2.6 ผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีจริยธรรมและจรรยาบรรณ โดยจะต้องไม่คัดลอกผลงานหรือนำเอาผลงานไปดัดแปลงเป็นผลงานของตนเอง

2.7 หากผู้ทรงคุณวุฒิไม่สามารถพิจารณาหรือประเมินบทความนั้น ๆ ได้ ให้รีบติดต่อบรรณาธิการเพื่อขอส่งบทความกลับคืน โดยชี้แจงเหตุผลและความจำเป็นนั้น ๆ

3. บทบาทและหน้าที่ของผู้นิพนธ์ (Duties of Authors)

3.1 ผู้นิพนธ์ต้องศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ กระบวนการ ขั้นตอน วิธีการ และอื่น ๆ ของวารสารให้เข้าใจอย่างถูกต้องและท่องแท้

3.2 ผู้นิพนธ์ต้องตรวจสอบความเรียบร้อยของบทความตนเองให้ดีก่อน ว่าได้เขียนบทความเป็นไปตามรูปแบบและองค์ประกอบที่วารสารกำหนดไว้หรือไม่

3.3 ผู้นิพนธ์ต้องส่งบทความผ่านหรือเข้าระบบแบบออนไลน์เท่านั้น

3.4 ผู้นิพนธ์ต้องมีจริยธรรม ในตนเอง โดยจะต้องไม่แอบอ้างนำเอาบทความหรือผลงานของบุคคลอื่นที่ไม่ได้รับการอนุญาต มาส่งเพื่อขอตีพิมพ์เผยแพร่

3.5 ผู้นิพนธ์ต้องมีจรรยาบรรณในตนเอง โดยจะต้องไม่นำบทความหรือผลงานของตนที่เคยตีพิมพ์มาแล้วจากแหล่งอื่น มาส่งเพื่อขอตีพิมพ์เผยแพร่ซ้ำซ้อนอีก

3.6 ผู้นิพนธ์ต้องปฏิบัติตามขั้นตอน ระเบียบ ข้อบังคับที่วารสารกำหนดอย่างเคร่งครัด

3.7 หากผู้นิพนธ์ได้รับทราบผลหรือรับรู้ถึงผลการประเมินแล้ว ถ้าผ่านการพิจารณาโดยมีเงื่อนไขให้แก้ไขบทความ ผู้นิพนธ์ต้องดำเนินการแก้ไขโดยเร็วและต้องแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิอย่างครบถ้วน

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.วาริช ราศรี

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นายนครินทร์ ม่วงอ่อน (เลขาธิการบรรณาธิการ)

กองบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการของวารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประกอบด้วย กองบรรณาธิการจากภายนอก 13 ท่าน และภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2 ท่าน รวมทั้งสิ้น จำนวน 15 คน ดังนี้

กองบรรณาธิการ

1. ศาสตราจารย์ ดร.ธเนศวร เจริญเมือง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ศิริสรธริรัญ	มหาวิทยาลัยมหิดล
3. รองศาสตราจารย์ ดร.พจน์ ไชยเสนา	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
4. รองศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา เอ็มอัมธรรม	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
5. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
6. รองศาสตราจารย์ ดร.วราธิ ราศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมพูนุท เมฆเมืองทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพงศ์ บุญเหลือ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริเพ็ญ อัดไพบุลย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษอริ ยี่หะมะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิยุทธ์ จำรัสพันธุ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑามาส ชมผา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิทธิราชย์ นันชนันต์	มหาวิทยาลัยนครพนม
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพัชร วรพงศ์พัชร	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
15. ดร.สุกิตี ผ่องสูงเนิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้ประเมินบทความ (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ในวารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ในฉบับนี้ มีรายชื่อ ดังนี้

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริวัช ศรีโกคางกุล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
3. รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณก ดวงชาวม	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
4. รองศาสตราจารย์ ดร.ธนัญชัย สิงห์มัตย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
5. รองศาสตราจารย์ ดร.อิฐพล อินดิเสนา	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประมาณเลิศ อัจฉริยปัญญากุล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิทธิราชย์ นันทันต์	มหาวิทยาลัยนครพนม
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลทิพย์ ตรีเดช	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญชนะ ยี่สารพัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวรัตน์ ทศตะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บัญชา พุฒินากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพัชร์ วรพงศ์พัชร	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรัชยา เจียวกิก	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสกสรรค์ สนวา	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำพร แสนไชยยา	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
17. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทองศักดิ์ ปัดสินธุ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
18. ดร.บุญมี โททำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
19. ดร.ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
20. ดร.อดิศักดิ์ พลสะอาด	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
21. ดร.นุจรี ใจประนบ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
22. ดร.ปรียัติ นามสง่า	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
23. ดร.ทัศนีย์วัลย์ ศรีมันตะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
24. ดร.วุฒิกุล เดชกมลเลิศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
25. ดร.ทิวากร เหล่าลือชา	วิทยาลัยชุมชนมุกดาหาร

คณะกรรมการตรวจพิสูจน์อักษร ตรวจรูปแบบ และตรวจการอ้างอิง

อาจารย์พิชญ์ทิพา สุวรรณศรี

สำนักพิมพ์

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่อยู่ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เลขที่ 80 ถนนนครสวรรค์ ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม รหัสไปรษณีย์ 44000 โทร. 043-722118

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทความวิจัย

ข้อพิจารณาการกำหนดมาตรการในการบำบัดรักษาฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดตามประมวลกฎหมายยา
เสพติด 197-205

Considerations for Setting Measures for the Rehabilitation of Drug Addicts
under the Narcotics Law Code.

พิมพ์ผกา คมขำ¹ และวรรณวิภา เมืองถ้ำ²

Pimpaka Khomkram¹ and Wanwipa Muangtham²

กระบวนการเสริมสร้างอาชีพให้กับผู้สูงอายุในชุมชนพื้นที่ตำบลวังศาล อำเภอวังโป่ง จังหวัด
เพชรบูรณ์ 206-213

The Development Process of Job Enhancing for the Elderly in Wang San
Community Wang San Subdistrict Wang Pong District Phetchabun.

มนัสนันท์ ปิ่นพิทักษ์

Manasnun Pinpitak

การอ่านออกเขียนได้ทางการเงินของผู้สูงอายุกับแนวทางการกระจายรายได้ 214-222

Financial Literacy in Elderly and Income Distribution.

ยศวดี นิรารมย์¹, สัพัญญู ปิ่นพิทักษ์² และมนัสนันท์ ปิ่นพิทักษ์³

Yoswadee Nirarom¹, Suppanyu Pinpitak² and Manasnun Pinpitak³

ต้นแบบมาตรการทางกฎหมายว่าด้วยการรับรองสถานะและการคุ้มครองสิทธิและหน้าที่ของเพศสภาพ 223-233

Model Law on the Status Recognition and Protection Right and Duties of Gender.

พงศกร ถิ่นเขาดอ

Pongsagorn Thinkhotor

ศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ 234-243

กรณีศึกษาน้ำตกถ้ำไสภา ตำบลภูเขาทอง อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด

Potential of local administrative organizations in promoting and preserving natural tourist
attractions Case Study Tham So Da Waterfall Phu Khao Thong Sub-District Nong Phok
District Roi Et Province.

ศุภชัย แทนรินทร์¹, พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์², สุชีลา ตาลอำไพ³, อินทร์ อินอุ่นโชติ⁴, สิทธิศักดิ์ เตียงงา⁵ และอภินิษฐ์ ทะสุนทร⁶

Supachai Tanrin¹, Pongsawut Rachjun², Sucheela Talumphai³, In InUnchote⁴, Sittisuk Tiangnga⁵

and Apinan Thasunthron⁶

การอ่านออกเขียนได้ทางการเงินของผู้สูงอายุกับแนวทางการกระจายรายได้

Financial Literacy in Elderly and Income Distribution.

ยศวดี นิรารมย์¹, สัพพัญญู ปิ่นพิทักษ์² และมนัสนันท์ ปิ่นพิทักษ์³
Yoswadee Nirarom¹, Suppanyu Pinpitak² and Manasnun Pinpitak³

^{1,3}อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

²นักวิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

Received: 15 December 2022

Revised: 13 January 2023

Accepted: 17 January 2023

^{1,3}Lecturer from the Faculty of Humanities and Social Sciences Rajabhat Phetchabun University

²Plan and Policy Analyst from the Office of the President Rajabhat Phetchabun University

Corresponding Author Email: Suppanyu.p@pcru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับการอ่านออกเขียนได้ทางการเงินของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ และ อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ 2. เพื่อศึกษาระดับการกระจายรายได้ของชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย 3. เพื่อศึกษาเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะทางการเงินให้กับผู้สูงอายุ และ 4. เพื่อให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุในพื้นที่เป้าหมาย เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ มีเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และการวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลนาจัว อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ตำบลชนแดนและตำบลท่าข้าม อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 420 คน ที่มาจากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของทาร์ยามาเน (1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 จากการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และเปรียบเทียบโดยการทดสอบค่าที และการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ และข้อมูลที่รวบรวมได้จากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับคะแนนเฉลี่ยการอ่านออกเขียนได้ทางการเงินของกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 11.34 คะแนน จากคะแนนเต็ม 21 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 54 ต่ำกว่าระดับคะแนนเฉลี่ยโดยเปรียบเทียบกับระดับคะแนนเฉลี่ย ของจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศ อ้างอิงจากรายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทย ปี 2561 2) ระดับการกระจายรายได้ โดยวัดจากสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าการกระจายรายได้ของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ระหว่าง 0.286 – 0.312 และจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการกระจายรายได้กับระดับการอ่านออกเขียนได้ทางการเงิน พบว่าปัจจัยดังกล่าวไม่ส่งผลให้ระดับคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 3) ระดับการศึกษาและระดับการออม คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการอ่านออกเขียนได้ทางการเงินของผู้สูงอายุ ผู้วิจัยจึงจัดทำเอกสารเพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ โดยมุ่งเน้นการจัดทำบัญชีครัวเรือนและการวิเคราะห์สุขภาพทางการเงิน และ 4) การจัดทำนโยบายมุ่งเน้นการสร้างการตระหนักรู้ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย ส่งเสริมกระบวนการพัฒนาทุนมนุษย์ด้านการเงินส่วนบุคคล

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุ, การอ่านออกเขียนได้ทางการเงิน, การกระจายรายได้

Abstract

This research consists purposes were 1. to study the financial literacy level of the elderly in Muang Phetchabun District and Chon Daen District, Phetchabun Province 2. to study the level of income distribution 3. to be a guideline for developing financial skills for the elderly and 4. to provide policy recommendations. A

research that combines qualitative and quantitative research with research tools such as questionnaires and data analysis from relevant sources. with a sample group is the elderly Lives in Na Ngua Subdistrict, Mueang District, Chon Daen Sub-district and Tha Kham Sub-district, Chon Daen District, Phetchabun Province, 420 people were calculated from the sample size using the Taro Yamane method at the error level of 0.05 derived from stratified sampling. Data collected from questionnaires were then analyzed using descriptive statistics consisting of percentage, mean and comparison by t-test and Multiple Linear Regression Analysis. Data was conducted and executed by the content analysis. The research found that 1) The average financial literacy score of the sample group was 11.34 points out of a full score of 21 points, representing 54% lower than the average score by comparing with the provincial, regional and national average scores. Based on the 2018 Thai Financial Skills Survey Report 2) level of income distribution measured by GINI coefficient was between 0.286 – 0.312 and the relationship between the income distribution and the level of financial literacy did not cause significant differences at significance level 0.05. 3) education level and savings are factors that affects the level of financial literacy. The researcher had been made a document for the elderly with focusing on preparing household accounts and financial health and 4) Policy maker should focus on awareness in preparing for the aging society and support human capital development processes in personal finance.

Keywords: Elderly, Financial Literacy, Income Distribution

บทนำ

เป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญของประเทศในปัจจุบัน คือ ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ได้ระบุเป้าหมายของการพัฒนาประเทศ คือ การก้าวข้ามประเทศกับดักรายได้ปานกลาง (Middle income trap) และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม นำไปสู่การเป็นประเทศไทย 4.0 ภายในปี พ.ศ. 2580 แต่เมื่อพิจารณาหนี้ครัวเรือนของประเทศแล้ว พบว่า หนี้ครัวเรือนของประเทศไทย ณ ไตรมาสที่ 2 ปี พ.ศ. 2562 มีมูลค่าสูงถึง 13.1 ล้านล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 78.7 ต่อ GDP โดยเมื่อพิจารณาเฉพาะจังหวัด เพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นขอบเขตการวิจัยในครั้งนี้ หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน จากในปี พ.ศ. 2545 อยู่ที่ 48,507.39 บาทต่อครัวเรือน เพิ่มขึ้นเป็น 187,732.54 บาทต่อครัวเรือนในปี พ.ศ. 2562 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2562) สวนทางกับอัตราการออมที่มีแนวโน้มลดลง เนื่องจากรายได้ครัวเรือนที่เพิ่มในอัตราที่น้อยกว่ารายจ่ายครัวเรือน จากสถานการณ์ดังกล่าวประกอบกับปัญหาทางการเงินที่เกิดขึ้น เช่น กรณีธุรกิจแชร์ลูกโซ่ ปัญหาหนี้นอกระบบ ทำให้คำว่า Financial Literacy เริ่มเป็นที่กล่าวถึง เพราะคนเริ่มตระหนักว่าการอ่านออกเขียนได้ (Literacy) เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอในการใช้ชีวิตในสังคมในปัจจุบัน ยังมีทักษะหลายด้านที่ต้องเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นทักษะความเข้าใจ และใช้เทคโนโลยีดิจิทัล(Digital Literacy) ความฉลาดทางสุขภาพ (Health Literacy) การรู้สารสนเทศ (Information Literacy) การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) รวมถึงการอ่านออกเขียนได้ทางการเงิน (Financial Literacy) จะเป็นทักษะที่ทำให้คนมีความอยู่ดีมีสุข

ภาพรวมสถานการณ์ที่กล่าวมาข้างต้น ประกอบกับข้อมูลการสำรวจทักษะทางการเงินในปี พ.ศ. 2561 ของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นการสำรวจตามแนวทางขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) โดยร่วมมือกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า คนไทยมีระดับการอ่านออกเขียนได้ทางการเงินอยู่ที่ ร้อยละ 66.2 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของ 30 ประเทศที่ดำเนินการสำรวจในปี พ.ศ. 2558 แต่เมื่อเปรียบเทียบกับระดับสากล พบว่าองค์ประกอบด้านความรู้ทางการเงินของคนไทยยังมีคะแนนน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD โดยเฉพาะในเรื่องนิยามเงินเพื่อ ความเสี่ยงและผลตอบแทน และการกระจายความ

เสี่ยงในการลงทุน แต่เมื่อพิจารณาข้อมูลทักษะทางการเงินรายจังหวัด พบว่า จังหวัดเพชรบูรณ์ มีระดับทักษะทางการเงินอยู่ที่ 12.8 คะแนน จากคะแนนเต็ม 21 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 60.95 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั่วประเทศ และยังเป็นลำดับที่ 16 จาก 17 ลำดับของจังหวัดในภาคเหนือ และมีคะแนนเฉลี่ยด้านพฤติกรรมทางการเงินน้อยที่สุดในภาคเหนือ และความท้าทายหนึ่งของการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ คือ การจัดการด้านเศรษฐกิจของผู้สูงอายุข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า 1 ใน 3 ของประชากรผู้สูงอายุ มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน (ต่ำกว่า 2,667 บาท/เดือน) และมีแหล่งรายได้จากบุตรลดลง จากร้อยละ 52 ในปี พ.ศ. 2550 เหลือร้อยละ 37 ในปี พ.ศ. 2557 แต่ผู้สูงอายุเหล่านี้ยังคงทำงานอยู่ (ร้อยละ 40 ของจำนวนผู้สูงอายุ) แต่แรงงานเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นแรงงานนอกระบบ ซึ่งแม้ว่าผู้สูงอายุเหล่านี้จะได้รับการสนับสนุนเบี้ยยังชีพจากรัฐบาล แต่จำนวนเงินที่ได้รับยังไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ และผู้สูงอายุส่วนใหญ่ก็ยังขาดหลักประกันรายได้หลังเกษียณ ปัญหาเหล่านี้จึงเป็นความท้าทายขององค์กรของรัฐที่จะต้องเข้ามาให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความรู้ทางการเงินของผู้สูงอายุ ตลอดจนการกระจายรายได้ของชุมชน เพื่อเสนอแนะช่องทางการส่งเสริมอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับผู้สูงอายุที่มีศักยภาพได้รับโอกาสในการประกอบอาชีพเพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ และเป็นกำลังในการผลิตและพัฒนาประเทศต่อไป

จังหวัดเพชรบูรณ์ ถือเป็นจังหวัดที่มีประชากรผู้สูงอายุเป็นจำนวนมากจังหวัดหนึ่งของประเทศ โดยในปี พ.ศ. 2562 จังหวัดเพชรบูรณ์มีจำนวนผู้สูงอายุทั้งสิ้น 177,211 คน จากจำนวนประชากรทั้งหมด 992,451 คน คิดเป็นร้อยละ 17.86 มีจำนวนผู้สูงอายุเป็นลำดับที่ 19 ของประเทศ (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2562) ประกอบกับจำนวนผู้สูงอายุในเขตตำบลนาจัว อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ ตำบลชนแดน ตำบลท่าข้าม อำเภอชนแดน มีสัดส่วนผู้สูงอายุที่มากกว่าตำบลอื่นภายในจังหวัด

ดังนั้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการอ่านออกเขียนได้ทางการเงินของผู้สูงอายุ เพื่อนำข้อมูลมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการให้ความรู้ทางการเงินกับผู้สูงอายุ อีกทั้งยังเป็นข้อมูลสำหรับส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุที่จะนำไปเป็นแนวทางการในการพัฒนาทักษะทางการเงิน ตลอดจนการส่งเสริมรายได้ให้กับผู้สูงอายุต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการอ่านออกเขียนได้ทางการเงินของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ และอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาระดับการกระจายรายได้ของชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ และอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาทักษะทางการเงินให้กับผู้สูงอายุ
4. เพื่อให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ และอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (Mixed Methods) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ประกอบด้วย
 - 1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้สูงอายุ อาศัยอยู่ในเขตตำบลนาจัว อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 2,134 คน ตำบลชนแดน จำนวน 641 คน และตำบลท่าข้าม อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 279 คน รวมทั้งสิ้น 3,054 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในเขตตำบลนาจัว อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ตำบลชนแดนและตำบลท่าข้าม อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 420 คนโดยใช้สูตรของทาร์ยามานัน (1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 จากการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้การสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 การวัดระดับการอ่านออกเขียนได้ทางการเงิน และตอนที่ 3 ข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับคะแนนเฉลี่ยการอ่านออกเขียนได้ทางการเงินของกลุ่มตัวอย่าง ตลอดจน ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาหาคุณภาพภาพของเครื่องมือ ได้แก่ 1) นำแบบสอบถามมาทำปilot test และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ 2) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาโดยหาค่าความสอดคล้องของวัตถุประสงคืกับข้อคำถาม (Index of Item-Objective Congruence: IOC) พบว่ามีค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 และ 3) การทดลองใช้เครื่องมือกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ซึ่งผลการประเมินมีอำนาจจำแนกระหว่าง 0.25-0.75 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีของ Cronbach (1951, p.274; อ้างในบุญชม ศรีสะอาด, 2558) ซึ่งผลการประเมินค่าความเชื่อมั่นมีค่าความเชื่อมั่น 0.95

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย และการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง และ 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายและการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis) 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางสถิติทางสถิติเพื่อหาค่าความแปรปรวนหรือการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวหรือการทดสอบค่าที (T-test) และการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis)

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และการเปรียบเทียบโดยการทดสอบค่าที (t- test) และการวิเคราะห์การถดถอย (Regression Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการอ่านออกเขียนได้ทางการเงินของผู้สูงอายุกับแนวทางการกระจายรายได้ ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การศึกษาระดับทักษะการอ่านออกเขียนได้ทางการเงินของผู้สูงอายุในตำบลนาจั่ว อำเภอมือ อำเภอเมือง ตำบลท่าข้าม และตำบลชนแดน อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการวิจัยพบว่า มีระดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 11.34 คิดเป็นร้อยละ 52.14 ของคะแนนเต็มทั้งหมด 21 คะแนน โดยจำแนกเป็นคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ทางการเงินของกลุ่มตัวอย่าง 3.65 คะแนน คะแนนเฉลี่ยด้านพฤติกรรมทางการเงินของกลุ่มตัวอย่าง 4.67 คะแนนและคะแนนเฉลี่ยด้านทัศนคติทางการเงิน 3.02 คะแนน โดยระดับคะแนนดังกล่าว เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับระดับคะแนนเฉลี่ยระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ทำการสำรวจ รายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทย ปี พ.ศ. 2561

2. การศึกษาระดับการกระจายรายได้ของชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ และอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการกระจายรายได้ โดยวัดจากสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของกลุ่มตัวอย่างมีสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ระหว่าง 0.286 – 0.312 และจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการกระจายรายได้กับระดับ

การอ่านออกเขียนได้ทางการเงิน พบว่าที่ระดับการกระจายรายได้ที่แตกต่างกันไม่ส่งผลให้ระดับคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

3. แนวทางในการพัฒนาทักษะทางการเงินให้กับผู้สูงอายุ

ผลการวิจัยพบว่า มีแนวทาง 4 ด้าน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ด้านรายได้ เป็นการวิเคราะห์ความอยู่รอดและอิสรภาพทางการเงินจากรายได้และค่าใช้จ่าย 2) การวิเคราะห์ด้านสภาพคล่อง เป็นการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดหาเงินสดจากการออมและสินทรัพย์สำรองยามฉุกเฉิน 3) การวิเคราะห์ด้านหนี้สิน เป็นการวิเคราะห์ความเหมาะสมของระดับหนี้สินในปัจจุบัน และความสามารถในการชำระหนี้ในอนาคต ตลอดจนวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้จ่าย และ 4) การวิเคราะห์ด้านการออมและการลงทุน เป็นการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการออมและการลงทุนเพื่อบรรลุเป้าหมายในอนาคต รวมถึงการวิเคราะห์สถานะทางการเงินของครัวเรือน เพื่อเป็นองค์ความรู้ ในการเปรียบเทียบหรือเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่เหมาะสมกับสถานะทางการเงิน

4. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ และ อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการอ่านออกเขียนได้ทางการเงินของผู้สูงอายุ การจัดทำนโยบายเพื่อยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมุ่งเน้นการส่งเสริมกระบวนการพัฒนาทุนมนุษย์ในด้านการเงินส่วนบุคคล และการจัดทำรายรับ-รายจ่าย ซึ่งสอดคล้องกับแผนงานบูรณาการ การเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ที่กำหนดแนวทางการสร้างการตระหนักรู้ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย โดยกำหนดเป้าหมายไว้ 3 ประการ ได้แก่ 1) การเร่งให้ข้อมูลข่าวสารด้านเศรษฐกิจ กองทุนการออมแห่งชาติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยนี้ ในการส่งเสริมการให้ความรู้เพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ทางการเงิน 2) เร่งสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการสร้างสภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุ และ 3) การนำเสนอข้อมูลรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์และสถานการณ์ในปัจจุบันมากขึ้น รวมถึงส่งเสริมการมีอาชีพให้กับผู้สูงอายุ ซึ่งจะสอดคล้องกับตัวชี้วัดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่ได้กำหนดเป้าหมายให้การมีงานทำของผู้สูงอายุ (60-69 ปี) เพิ่มขึ้น

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการอ่านออกเขียนได้ทางการเงินของผู้สูงอายุกับแนวทางการกระจายรายได้ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะการอ่านออกเขียนได้ทางการเงินของผู้สูงอายุในตำบลนาจั่ว อำเภอเมือง ตำบลท่าข้าม และตำบลชนแดน อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า มีระดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 11.34 คิดเป็นร้อยละ 52.14 ของคะแนนเต็มทั้งหมด 21 คะแนน โดยจำแนกเป็นคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ทางการเงินของกลุ่มตัวอย่าง 3.65 คะแนน คะแนนเฉลี่ยด้านพฤติกรรมการเงินของกลุ่มตัวอย่าง 4.67 คะแนนและคะแนนเฉลี่ยด้านทัศนคติทางการเงิน 3.02 คะแนน โดยระดับคะแนนดังกล่าว เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับระดับคะแนนเฉลี่ยระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ทำการสำรวจ รายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทย ปี พ.ศ. 2561

2. เพื่อศึกษาระดับการกระจายรายได้ของชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ และอำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ระดับการกระจายรายได้ โดยวัดจากสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของกลุ่มตัวอย่างมีสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ระหว่าง 0.286 – 0.312 และจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการกระจายรายได้กับระดับการอ่านออกเขียนได้

ทางการเงิน พบว่าที่ระดับการกระจายรายได้ที่แตกต่างกันไม่ส่งผลให้ระดับคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาทักษะทางการเงินให้กับผู้สูงอายุ พบว่า มีแนวทาง 4 ด้าน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ด้านรายได้ เป็นการวิเคราะห์ความอยู่รอดและอิสรภาพทางการเงินจากรายได้และค่าใช้จ่าย 2) การวิเคราะห์ด้านสภาพคล่อง เป็นการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดหาเงินสดจากการออม และสินทรัพย์สำรองยามฉุกเฉิน 3) การวิเคราะห์ด้านหนี้สิน เป็นการวิเคราะห์ความเหมาะสมของระดับหนี้สินในปัจจุบัน และความสามารถในการชำระหนี้ในอนาคต ตลอดจนวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้เงิน และ 4) การวิเคราะห์ด้านการออมและการลงทุน เป็นการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการออมและการลงทุนเพื่อบรรลุเป้าหมายในอนาคต รวมถึงการวิเคราะห์สถานะทางการเงินของครัวเรือน เพื่อเป็นองค์ความรู้ ในการเปรียบเทียบหรือเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่เหมาะสมกับสถานะทางการเงิน

4. เพื่อให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ และ อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการอ่านออกเขียนได้ทางการเงินของผู้สูงอายุ การจัดทำนโยบายเพื่อยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมุ่งเน้นการส่งเสริมกระบวนการพัฒนาทุนมนุษย์ในด้านการเงินส่วนบุคคล และการจัดทำรายรับ-รายจ่าย ซึ่งสอดคล้องกับแผนงานบูรณาการ การเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ที่กำหนดแนวทางการสร้างการตระหนักรู้ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย โดยกำหนดเป้าหมายไว้ 3 ประการ ได้แก่ 1) การเร่งให้ข้อมูลข่าวสารด้านเศรษฐกิจ กองทุนการออมแห่งชาติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยนี้ ในการส่งเสริมการให้ความรู้เพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ทางการเงิน 2) เร่งสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการสร้างสภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุ และ 3) การนำเสนอข้อมูลรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์และสถานการณ์ในปัจจุบันมากขึ้น รวมถึงส่งเสริมการมีอาชีพให้กับผู้สูงอายุ ซึ่งจะสอดคล้องกับตัวชี้วัดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่ได้กำหนดเป้าหมายให้การทำงานของผู้สูงอายุ (60-69 ปี) เพิ่มขึ้น

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการอ่านออกเขียนได้ทางการเงินของผู้สูงอายุกับแนวทางการกระจายรายได้ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. คะแนนเฉลี่ยการอ่านออกเขียนได้ทางการเงินของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 11.34 จากคะแนนเต็ม 21 คะแนน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยที่ธนาคารแห่งประเทศไทยสำรวจในปี พ.ศ.2561 พบว่า มีระดับคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าในระดับประเทศ ระดับภาค และระดับจังหวัด โดยองค์ประกอบด้านพฤติกรรมทางการเงิน เป็นองค์ประกอบที่กลุ่มตัวอย่างทำคะแนนได้น้อยที่สุด

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับคะแนนเฉลี่ยการอ่านออกเขียนได้ทางการเงินของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่า และมีการออมเงิน จะมีระดับคะแนนเฉลี่ยการอ่านออกเขียนได้ทางการเงิน มากกว่ากลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ อันเป็นปัจจัยสะท้อนถึงการมีองค์ประกอบทางด้านการอ่านออกเขียนได้ทางการเงินที่ส่งผ่านการศึกษ และการมีพฤติกรรมและทัศนคติทางการเงินที่ดี ส่งผลให้ การจัดการทางการเงินส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างนั้นดีขึ้นไปด้วย สอดคล้องกับ Xue, Rui (2019) ได้ทำการศึกษาการอ่านออกเขียนได้ทางการเงินของผู้สูงอายุในประเทศออสเตรเลียพบว่าระดับการอ่านออกเขียนได้ทางการเงินที่มีผลไปในทิศทางเดียวกับการมีสุขภาพ และระดับการศึกษาที่ดี อีกทั้ง พฤติกรรมการบริโภค และความรู้ทางการเงินของผู้สูงอายุจะเป็นปัจจัยหลักในการกำหนดความเป็นอยู่ทางการเงินของผู้เกษียณอายุ และยังคงสอดคล้องกับ Jere R. Behrman, Olivia S. Mitchell, Cindy K. Soo, David Bravo (2012) และ Maarten C.J. van Rooij, Annamaria Lusardi,

Rob J.M. Alessie (2011) พบว่า การอ่านออกเขียนได้ทางการเงินที่มีต่อการสะสมความมั่งคั่งของครัวเรือน ซึ่งจากการศึกษาพบว่า การอ่านออกเขียนได้ทางการเงินมีความสัมพันธ์กับการสะสมความมั่งคั่งของครัวเรือนในทิศทางที่เป็นบวก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ที่มีปัจจัยสองประการที่สอดคล้องกันกับระดับคะแนนเฉลี่ยการอ่านออกเขียนได้ทางการเงิน คือ ระดับการศึกษา และการมีเงินออม

3. การกระจายรายได้ของชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างระดับค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของแต่ละตำบลอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน และอยู่ในระดับที่ไม่สูงมากนัก และจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ความแตกต่างของระดับค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคในแต่ละตำบลไม่ส่งผลต่อระดับคะแนนเฉลี่ย การอ่านออกเขียนได้ทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคนี้ สามารถสะท้อนความสุขของประชากรในชุมชนได้อีกทางหนึ่ง และยังสะท้อนการบริหารจัดการชุมชนของหน่วยงานของรัฐในพื้นที่นั้น ๆ และสะท้อนการจัดสรรทรัพยากรลงสู่ชุมชนได้อย่างเหมาะสม แต่จากการศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สูงอายุในชุมชน จะมีการพึ่งพานโยบายจากทางภาครัฐเป็นหลัก เช่น ด้านสุขภาพ ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของผู้สูงอายุจะใช้สวัสดิการของหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าเป็นหลัก รวมถึงด้านการใช้จ่าย จะพึ่งพาการสนับสนุนนโยบายของรัฐ เช่น เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

4. แนวทางในการพัฒนาทักษะทางการเงินให้กับผู้สูงอายุ ผู้วิจัยได้จัดทำเอกสารเพื่อการพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ทางการเงินของผู้สูงอายุ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะด้านการวิเคราะห์พฤติกรรมทางการเงินเป็นหลัก นอกจากนี้ การพัฒนาทักษะทางการเงิน ในเรื่องความเสี่ยงและผลตอบแทน การกระจายความเสี่ยงในการลงทุน และการพัฒนาความรู้เรื่องมูลค่าของเงินตามเวลา เป็นเรื่องที่สำคัญที่จะส่งผลให้ผู้สูงอายุสามารถวางแผนการเงินส่วนบุคคล ตลอดจนการวางแผนการจัดการการเงินในครัวเรือนได้

5. นโยบายในการยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุโดยตรงควรมีมาตรการที่เป็นรูปธรรมเพื่อปรับปรุงความรู้ทางการเงินเพื่อเพิ่มความตระหนักในการเตรียมการเกษียณอายุให้กับประชากร ซึ่งสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับปราโมทย์ วงเมือง (2558) และ Visyalini Selvadurai, Husaina Banu Kenayathulla & Saedah Siraj (2018) ที่ระบุว่า การให้ความสำคัญกับการอ่านออกเขียนได้ทางการเงินให้กับประชากรจะส่งผลกระทบต่อกระบวนการวางแผนการเกษียณอายุ และการมีอรรถภาพทางการเงินของบุคคลได้ นอกจากนี้ ภาครัฐควรมีการส่งเสริมกระบวนการพัฒนาทุนมนุษย์ในทุกด้าน เพื่อเตรียมการการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อไม่ให้กำลังแรงงานของประเทศรับภาระการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่อรองรับประชากรทั้งประเทศมากเกินไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรมีมาตรการที่เป็นรูปธรรมเพื่อปรับปรุงความรู้ทางการเงินเพื่อเพิ่มความตระหนักในการเตรียมการเกษียณอายุให้กับประชากร

1.2 ควรมีการส่งเสริมกระบวนการพัฒนาทุนมนุษย์ในทุกด้าน เพื่อเตรียมการการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มรูปแบบ

1.3 ควรสร้างการตระหนักรู้ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย และส่งเสริมการมีอาชีพให้กับผู้สูงอายุ สอดคล้องกับตัวชี้วัดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่ได้กำหนดเป้าหมายให้การมีงานทำของผู้สูงอายุ (60-69 ปี) เพิ่มขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยเจาะจงเฉพาะองค์ประกอบ เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกและสามารถต่อยอดไปสู่การนำไปใช้เพื่อการอ่านออกเขียนได้ทางการเงินให้กับชุมชนได้อย่างตรงประเด็น

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยคำแนะนำต่าง ๆ จากคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ และความร่วมมือช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากบุคคลหลายฝ่าย ที่สละเวลาให้คำแนะนำ คำปรึกษา รวมถึงข้อเสนอแนะต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ ประชาชนที่เป็นผู้สูงอายุในตำบลนางัว อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ ตำบลท่าข้าม และตำบลชนแดน อำเภอชนแดน ทุกท่าน ที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการสำรวจระดับการอ่านออกเขียนได้ทางการเงินของผู้สูงอายุเป็นอย่างสูง และได้ให้ความกรุณาแก่ผู้วิจัย จึงขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ที่ได้ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยครั้งนี้มา ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2562). สถิติผู้สูงอายุของประเทศไทย 77 ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562. สืบค้นเมื่อ 18 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.dop.go.th/th/know/side/1/1/275>
- จิรวัดน์ เจริญสถาพรกุล. (2553). เศรษฐศาสตร์มหภาคชั้นกลาง (Intermediate Macroeconomics). สำนักวิชาเศรษฐศาสตร์และนโยบายสาธารณะ กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2562). รายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทย ปี 2561. สืบค้นเมื่อ 22 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.1213.or.th/th/flsurveyreport/2561ThaiFLsurvey.pdf>
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2558). พื้นฐานการวิจัยการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กทม. สันติ: ดกสิลาการพิมพ์
- ปราโมทย์ วงเมือง. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางการเงินและการวางแผนเพื่อการเกษียณอายุของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2563). สถิติรายได้และรายจ่ายของครัวเรือน. สืบค้นเมื่อ 29 พฤษภาคม 2563, จาก <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/08.aspx>
- Behrman, Jere R. et. al. (2012). How Financial Literacy Affects Household Wealth Accumulation. *American Economic Review*, 20(2), 300-304
- Boonsong, Khaimuk. (2008). *Family income distribution*. Kanjanaburi Province: Master of Economics Ramkhamhaeng University
- GengNiu, et. al. (2020). Financial literacy and retirement preparation in China. *Pacific-Basin Finance Journal*, 59(C)
- Lusardi, et. al. (2014). The Economic Importance of Financial Literacy: Theory and Evidence. *Journal of Economic Literature*, 52, 5-44
- Maarten C. J. van Rooij, Annamaria Lusardi, Rob J.M. Alessie. (2011). Financial Literacy, Retirement Planning, and Household Wealth. *The NBER Working Paper*, 17(3), 1-40
- Ricardo, et el. (1890). *Workplace: Evidence from a Survey of Employers*. Ricardian Equivalence Theorem.
- Richard, et al. (2011). *CFA: Quantitative methods for investment analysis second edition*. Reading 5 The time

value of money

Solow, et. el. (2007). The Solow Growth Model. *Oxford Review of Economic Policy*, 23(1), 15-24

Visyalini Selvadurai, et. al. (2018). Financial Literacy Education and Retirement Planning in Malaysia.

Malaysian Online Journal of Educational Management, 6(2), 41-66

Xue, Rui. (2019). Financial literacy amongst elderly Australians. *Accounting & Finance*, 59, 887-918

Yamane Taro. (1973). *Statistic: An introductory and lysis*. (2ed). New York: Harpar and row

ค้นหาจาก ชื่อบทความ, บทคัดย่อ, คำสำคัญ

Advanced Search

เกี่ยวกับ TCI ▾

ฐานข้อมูล TCI ▾

ค่า T-JIF

เกณฑ์คุณภาพวารสาร ▾

TH EN (eng/)

ThaiJO ▾

FAQ

Advanced Search

ผลการประเมินคุณภาพวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI

Show 10 ▾ entries

Search: 2586-9493

No.	Journal Name English	Journal Name Local	ISSN	E- ISSN	TCI Tier	Date for next submission
541	JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE FOR LOCAL RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY	วารสารสังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ต้น มหาวิทยาลัย ราชภัฏมหาสารคาม	2586- 9493	—	2	ไม่ก่อนวันที่ 1 ม.ค. 2568

Showing 1 to 1 of 1 entries (filtered from 1,036 total entries)

Previous

1

Next

0
SharesThai-Journal Citation Index Centre (<https://tci-thailand.org/>) ↑

(htt
ps:/
/so
cial
-
plu
gins
.lin
e.m
e/li
neit
/sh
are
?
url
=ht
tps
%3
A%

Manage consent